

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2931/2020
03.06.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милица Косановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Владе Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради утврђења дискриминације и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 12/20 од 15.01.2020. године, у седници одржаној дана 03.06.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 12/20 од 15.01.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Зрењанину П 324/18 од 08.08.2019. године, ставом првим и другим изреке делимично је усвојен захтев тужиоца и утврђено да је тужена дискриминаторски поступала према тужиоцу по основу места пребивалишта тужиоца у доношењу Закључка Владе тужене 05 број 401-161/2008-1 од 17.01.2008. године којим су обезбеђена новчана средства ради исплате новчане помоћи (уместо исплате радних дневница) само ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина (Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље) и исплаћена новчана помоћ (путем органа локалне самоуправе напред наведених општина), само напред поменутих ратним војним резервистима, на тај начин што је: а) тужиоцу као ратном војном резервисти који је имао пребивалиште у Бечеју (у време трајања НАТО агресије на СРЈ 1999. године и данас), ускратила исплату напред описане новчане помоћи (уместо исплате ратних дневница) из разлога што тужилац нема пребивалиште на територији напред поменутих седам општина и б) противно начелу једнаких права и обавеза из члана 6. Закона о забрани дискриминације ставила тужиоца у неповољнији положај у односу на ратне војне резервисте са пребивалиштем на територији напред побројаних седам општина и извршила акт дискриминације према тужиоцу, што је све тужена дужна да трпи. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име правичне новчане накнаде нематеријалне штете исплати 80.000,00 динара за претрпљене душевне болове због повреде права личности тужиоца дискриминаторским поступањем тужене према

тужиоцу са каматом по Закону о затезној камати рачунајући је на напред наведени износ, почев од дана доношења пресуде па до дана исплате, односно наплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је, захтев тужиоца преко досуђеног износа од 80.000,00 динара до тражених 100.000,00 динара, за износ од 20.000,00 динара на име правичне новчане накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности тужиоца дискриминаторским поступањем тужене према тужиоцу са каматом по Закону о затезној камати рачунајући је на напред наведени износ почев од дана доношења пресуде до дана исплате, односно наплате, као и у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да уклони последице свог дискриминаторског поступања према тужиоцу на тај начин што ће тужиоца као ратног војног резервисту довести у исти материјални положај у који је тужена ставила ратне војне резервисте са пребивалиштем на територији седам општина (Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље), тако што ће тужиоцу исплатити новчану накнаду у вредности новчане помоћи рачунате по једном дану исплаћене ратним војним резервистима из наведених општина, за 94 дана учешћа тужиоца као припадника Војске Југославије у рату 1999. године што би тужена била у обавези да учини у року од 15 дана под претњом извршења, а за случај доцње са плаћањем новчане обавезе са каматом по Закону о затезној камати, рачунајући од дана падања тужене у доцњу са исплатом па до дана исплате, односно наплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 86.700,00 динара са припадајућом законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, односно наплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 12/20 од 15.01.2020. године, жалба је делимично усвојена, делимично одбијена и првостепена пресуда преиначена тако што је одбијен тужбени захтев којим је предложено обавезивање тужене да тужиоцу исплати износ од 80.000,00 динара за претрпљене душевне болове због повреде права личности дискриминаторским поступањем тужене, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате и одређено да свака странка сноси своје парничне трошкове, док је потврђена у преосталом побијаном усвајајућем делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, ... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени, ни до погрешне примене које од одредаба Закона о парничном поступку, па нема ни повреде из става 1. истог члана, на коју се ревизијом указује, с обзиром да жалба изјављена против првостепене пресуде није изјављена од стране неовлашћеног лица и благовремена је, јер ју је Државно правобранилаштво прихватило.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као војни резервиста учествовао у рату у периоду од 24.03.1999. године до 26.06.1999. године. Дана 11.01.2008. године закључен је споразум између Владе РС и штрајкачких одбора

ратних војних резервиста из неразвијених општина Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље, којим је регулисана исплата помоћи тим општинама у 2008-ој години у максималном износу од две милијарде динара која је требало да се изврши преко општина са којима је закључен споразум. Након овог споразума, уследило је доношење спорног Закључка Владе тужене од 17.01.2008. године којим је одобрена исплата новчане помоћи ратним војним резервистима из наведених општина по критеријумима које ће сачинити заједничке комисије представника локалне самоуправе и штрајкачког одбора ратних војних резервиста са пребивалиштем на територији тих општина. Предвиђено је да ће право на добијање новчане помоћи стећи сваки ратни војни резервиста из тих општина који достави правноснажну пресуду донету на основу одрицања од тужбеног захтева пред надлежним судовима против Републике Србије ради исплате накнаде и писмену изјаву да нема даљих потраживања по том основу према држави.

Код утврђеног да је Закључком Владе од 17.01.2008. године повређено начело једнаких права и обавеза и извршена дискриминација тужиоца на основу места његовог пребивалишта, првостепени суд је делимично усвојио захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због повреде права личности, односно због повреде начела једнаких права и обавеза нанете дискриминацијом, док је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете, јер је сматрао да је потраживање тужиоца застарело.

По оцени Врховног касационог суда другостепени суд је приликом оцене приговора застарелости тужиоцевог потраживања правилно ценио приговор и правилно одлучио када је захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете одбио уз правилну примену члана 376. Закона о облигационим односима.

Заштита од дискриминације представља право личности загарантовано Уставом и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, а од 07.04.2009. године и Законом о забрани дискриминације. Повреда било ког права личности, па самим тим и вршење дискриминације у односу на неко лице или групу лица, представља вид нематеријалне штете, јер код дискриминисаних лица изазива осећај неправде, неравноправности у односу на друге грађане, а често и осећај подређености или осећај грађанина нижег реда, што код њих изазива душевне болове, на основу чега су и овлашћени да пред надлежним судом захтевају заштиту од дискриминације, као и накнаду штете по овом основу. Подношењем тужбе за утврђење и постојање дискриминације, односно повреде права личности, није ограничено роковима, односно не застарева, али се захтев за накнаду штете због повреде права личности може поднети само у оквиру рокова одређених чланом 376. Закона о облигационим односима. Чланом 376. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и лице које је штету учинило, а ставом 2. истог члана да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала.

У конкретном случају штету представља радња тужене којом је извршена дискриминација, односно којом је тужилац неоправдано стављен у неповољнији положај у односу на ратне војне резервисте седам неразвијених општина Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље, која је учињена доношењем

Закључка Владе РС 17.01.2008. године, на основу кога је само резервистима са пребивалиштем на територији напред наведених седам неразвијених општина извршена исплата ратних дневница. Из наведеног следи да је тужилац тада имао сазнање и о настанку штете и о учиниоцу, због чега и рокови застарелости теку од дана доношења Закључка, односно од 17.01.2008. године. Имајући у виду наведено, као и да је тужилац тужбу за накнаду нематеријалне штете по овом основу поднео 15.01.2018. године, то следи да је захтев тужиоца за накнаду штете поднет по протеклу и субјективног и објективног рока прописаног чланом 376. Закона о облигационим односима, па је стога његово потраживање застарело, а тужбени захтев неоснован.

Неосновани су наводи ревизије којима се указује да је захтев за накнаду штете проузроковане дискриминаторским поступањем тужене неодвојиво повезан са захтевом за утврђење дискриминације, те како правни поредак Републике Србије почев од Устава, преко потврђених Међународних уговора до релевантних законских прописа не предвиђа никакав рок, односно ни на који начин временски не ограничава субјекта који се сматра дискриминисаним да надлежном суду поднесе захтев за утврђење дискриминације, да се исто правило мора применити у погледу захтева за накнаду штете по основу дискриминације, те да тренутак када је тужилац недвосмислено сазнао за штету, не може бити 17.01.2008. године, већ искључиво дан утврђења дискриминације. Наиме, тачно је да тужба за утврђење постојања дискриминације не застарева, као и да је у Закону о забрани дискриминације, који је прописао поступак заштите од дискриминације, прописано да се почетак рока за подношење захтева за отклањање последица дискриминације има рачунати од дана утврђења да је дискриминација извршена. Међутим, постојање дискриминације извршене Закључком Владе Републике Србије од 17.01.2008. године, који је донет пре ступања на снагу Закона о забрани дискриминације (ступио на снагу 07.04.2009. године), цени се на основу члана 21. Устава Републике Србије и члана 14. Европске конвенције о људским правима, са којих разлога се рокови застаревања потраживања накнаде штете не могу рачунати према Закону о забрани дискриминације већ према одредби из члана 376. Закона о облигационим односима. У овом случају рок застарелости захтева за накнаду штете по основу дискриминације почиње да тече од момента доношења Закључка Владе РС од 17.01.2008. године, па је стога правилно другостепени суд одлучио када је одбио, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му накнади нематеријалну штету по основу дискриминације, правилно закључивши да је ово потраживање тужиоца застарело.

Са напред наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**